

חק לישראל – פרשת וירא יום ב'

תורה – בראשית פרק יח'

(ו) וְאֵל הַבְּקָר רָץ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח בֶּן בְּקָר רֶדֶד וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנְּעָר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: (ז) וְאֵל הַבְּקָר רָץ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח בֶּן בְּקָר רֶדֶד וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנְּעָר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: (ח) וְלוֹת תּוֹרֵי רֵהַט אֲבָרְהָם וַדְּבַר בֶּר תּוֹרֵי רַבִּיחַ וְטֹב וַיִּהְיֶה לְעוֹלָמָא וְאוּחֵי לְמַעַבְדַּי יִתְיַה: (ט) וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלָב וּבֶן הַבְּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֵּאכְלוּ: (י) וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלָב וּבֶן הַבְּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֵּאכְלוּ: (יא) וַיִּסָּיֵב שְׁמוֹן וְחָלָב וּבֶר תּוֹרֵי דֵי עֲבָד וַיִּהְיֶה קְדָמֵיהוֹן וְהוּא מְשַׁמֵּשׁ עַל־וַיְהוֹן תַּחוּת אֵילָנָא וְאָכְלוּ: (יב) וַיֵּאמְרוּ אֲלֵיו אֵיךְ שָׂרָה אֲשֶׁר־תָּךְ וַיֵּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל: (יג) וַיֵּאמְרוּ אֲלֵיו אֵיךְ שָׂרָה אֲשֶׁר־תָּךְ וַיֵּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל: (יד) וַיֵּאמְרוּ לֵיה אֵן שָׂרָה אֲתָתָךְ וַאֲמַר הָא בְּמִשְׁכְּנָא: (טו) וַיֵּאמְרוּ טוֹב אֲשׁוּב אֲלֵיךְ כְּעַת תִּיָּה וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה אֲשֶׁר־תָּךְ וְשָׂרָה שִׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו: (טז) וַיֵּאמֶר טוֹב אֲשׁוּב אֲלֵיךְ כְּעַת תִּיָּה וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה אֲשֶׁר־תָּךְ וְשָׂרָה שִׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו: (יז) וַיֵּאמֶר מִתֵּב אֲתוּב לְוֹתָךְ כְּעַדְוֹ דְּאֲתוּוֹן קְרַמְיֹו וְהָא בֶר לְשָׂרָה אֲתָתָךְ וְשָׂרָה שִׁמְעַת כְּתָרַע מִשְׁכְּנָא וְהוּא אַחֲרוֹרָהּ:

רס"י

אמר רבי יוסי בר חנינא כדי לשגר לה כוס של ברכה: הנה צאהל – לנועה היא: (י) כעת חיה – כעת הזאת לשנה הבאה ופסח ה' ולפסח הבא נולד יצחק מדלל קרינן כעת אלל כעת. כעת חיה כעת הזאת שמהל חיה לכס שמהו כלכס שלמים וקיימים: שוב אשוב – לא בשרו המלאך ששוב אליו אלל בשליחותו של מקום ר"ל כמו ויאמר לה מלאך ה' הרבה ארצה והוא אין בידו להרבות אלל בשליחותו של מקום אף כאן בשליחותו של מקום ר"ל כן (ב"ר). (אלישע) אמר לשונמית למועד הזה כעת חיה את חובקת בן ותאמר אל לדוני איש האלהים אל תכזב בשפחתך. אותן המלאכים שבשרו את שרה אמרו למועד אשוב אמר לה אלישע אותן המלאכים שהם חיים וקיימים לעולם אמרו למועד אשוב אכל אני בשר ודם שהיום חי ומחר מת בין חי ובין מת למועד הזה (וגו'): והוא אחריו – הפתח היה אחר המלאך:

(ז) בן בקר רד וטוב – ג' פרים היו כדי להאכילן ג' לשונות בחרדל (ב"מ פז): אל הנער – זה ישמעאל לחנכו במצות (ב"ר): (ח) ויקח חמאה וגו' – ולחם לא הביא לפי שפירסה שרה נדה שחזר לה אורח כנשים אורתו היום ונטמאת העיסה (ב"מ שס): חמאה – שומן החלב שקולטין מעל פניו: ובן הבקר אשר עשה – אשר תקן קמח קמח שתקן אמטי ואייתי קמייהו ויאכלו – נראו כמו שאכלו מכאן שלא ישנה אדם מן המנהג (ב"מ שס. ב"ר): (ט) ויאמרו אליו – נקוד על אי"ו שבאליו ותניא ר"ש בן אלעזר אומר כל מקום שהכתב רבה על הנקודה אתה דורש הכתב וכו' וכאן הנקודה רבה על הכתב ואתה דורש הנקודה שאף לשרה שאלו היו אצרהם למדנו שישאל אדם באכסניא שלו לאיש על האשה ולאשה על האישה. (ב"מ דפ"ז) אומרים יודעים היו מלאכי השרת שרה אמנו היכן היתה אלל להודיע שנועה היתה כדי לחזבה על בעלה.

חק לישראל – פרשת וירא יום ב'

נביא – מלכים ב' פרק ד' ז'-י'

(ז) וַתָּבֵא וַתִּגְדַּל לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרִי אֶת הַשֶּׁמֶן וְשַׁלְּמִי אֶת נְשִׂיכִי
{נְשִׂיכָךְ} וְאֶת בְּנִיכִי {וּבְנִיכָךְ} תַּחְזִי בְּנוֹתָי: (ז) וְאֵת וְחַוִּיאת לנביא דיי ואמר אזילי זביני ית
משחא ושלממי למרי חובתיך ואת ובנייך תתפרנסין מדישתאר:
(ח) וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֵר אֱלִישָׁע אֶל שׁוֹנֵם וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה וַתַּחֲזֹק בּוֹ לֶאֱכֹל
לֶחֶם וַיְהִי מִדֵּי עֲבָרוּ יָסַר שְׁמֹה לֶאֱכֹל לֶחֶם: (ח) וְהוּא יוֹמָא וְעֵבֵר אֱלִישָׁע לְשׁוֹנֵם וְתַמְנָן
אתתא דחלת חטאין ואתקיפת ביה למיכל לחמא וְהוּא בִּזְמַן מַעֲרִידוּהִי מִתַּפְנִי לְתַמְנָן לְמִיכַל לְחַמָּא:
(ט) וַתֹּאמֶר אֶל אִשָּׁה הֲנֵה נָא יִדְעָתִי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ
תַּמִּיד: (ט) וְאִמְרַת לְבַעֲלָהּ הֵא כֵּעַן יִדְעֵנָא אֲרִי נְבִיא דִּי קִדִּישָׁא הוּא מִתַּפְנִי לִוְתַנָּא תְּדִירָא:
(י) נַעֲשֶׂה נָא עֲלֵית קִיר קִטְנָה וְנָשִׂים לוֹ שָׁם מִטָּה וְשַׁלְּחֹן וְכִסֵּא וּמְנוּרָה וְהָיָה
בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ יָסוּר שְׁמֹה: (י) נַעֲבִיד כֵּעַן עֲלֵית כְּתִלָּא זַעֲרָא וְנִתְקַן לִיה תַּמְלֵ אַתְרַ עֲרִסָא וּפְתוּרָא
וְכוּרְסִיא וּמְנִרְתָּא וַיְהִי בְּמִיתוּדֵיהִ לִוְתַנָּא יִתַּפְנִי לְתַמְנָן:

רש"י

(ז) ותבא ותגדל וגו' – צאת ליטול ענה, אם
למכור אם להמתין עד שיוקר עוד, אמר לה
לכי מכרי, כי יש לי לכל נשייך, ולחיות את
ובניך בנותך, עד שיחיו המתים:
(ח) ושם אשה גדולה – חסונה, ורחיטי
בפרקי דרבי אליעזר (פרק ג): אחותה של

אזישג השונמית היתה. ויהי מדי עברו –
באותה העיר, יסור אל ביתה לכלל לחם.
יסור – לשון הוה, היה סר סס:
(ט) הנה נא ידעתי – שלא ראתה זבוב על
שלחנו, וקרי על סדינו (ברכות י ב):

כתובים – משלי פרק ג' ל'-לג'

(ל) אֵל תִּרְוֹב {תִּרְוִיב} עִם אָדָם חָנָם אִם לֹא גִמְלָךְ רָעָה: (ל) לֹא תִנְצִי עִם בֵּר נִשָּׂא מִגֵּן אִם
לֹא עֵבֵר לָךְ בִּישָׂא:
(לא) אֵל תִּקְנֵא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל תִּבְחַר בְּכָל דְּרָכָיו: (לא) לֹא תִסֵּן בְּגִבְרָא חֲסוּפָא וְלֹא
תַעֲבִי בְּכַלְהוֹן אֲרַחְתִּיהָ:
(לב) כִּי תוֹעֵבֶת יִהְיֶה נְלוּז וְאֵת יִשְׂרָיִם סוּדוֹ: (לב) מִטּוֹל דְּמִרְחֵק עוֹתָא מִן קִדָּם יִי וְעַם
תְּרִיצִיא שׁוּעִיתִיהָ:
(לג) מִאֲרַת יִהְיֶה בְּבֵית רָשָׁע וְנִוְהָ צְדִיקִים יִבְרָךְ: (לג) לוֹטְתָא דְּאֵלֹהָא בְּבֵיתוֹן דְּרִשְׁעִי
וּמַעֲמִדְהוֹן דְּצִדִּיקִי יִבְרָךְ:

רש"י

(ל) אל תריב עם אדם – להתלונן עליו. אם
לא גמלך רעה – שעבר על המלוא הכחונה
בחורה וההבת לרעך כמוך (ויקרא יט) ומי
שהוא רשע ראוי את' לשונאו:

(לא) אל תקנא באיש חמס – לעשות כמעשו
אם תראהו מזלתי:
(לב) כי תועבת ה' נלוז – מעוות בלרכיו.
ואת ישרים סודו – ועם ישרים סודו:

חק לישראל – פרשת וירא יום ב'

משנה – שבת פרק ד'

(א) בַּמָּה טוֹמְנִין וּבַמָּה אֵין טוֹמְנִין. אֵין טוֹמְנִין לֹא בְּגַפְתָּ וְלֹא בְּזָבֵל, לֹא בְּמִלַּח וְלֹא בְּסִיד וְלֹא בְּחוּל, בֵּין לַחַיִּים בֵּין יְבֹשִׁים. לֹא בְּתָבֵן וְלֹא בְּזָגִים וְלֹא בְּמוֹכִים וְלֹא בְּעֹשָׁבִים בְּזִמּוֹן שֶׁהוּא לַחַיִּים, אֲבָל טוֹמְנִין בְּהוֹן פְּשִׁיחַ יְבֹשִׁים. טוֹמְנִין בְּכִסּוּת וּבְפָרוֹת, בְּכַנְפֵי יוֹנָה וּבְנִסְרֵת שֶׁל חֲרָשִׁים וּבְנִעְרֵת שֶׁל פֶּשֶׁתָן דִּקְהָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר בְּדִקְהָה וּמֵתִיר בְּגִטָּה:

גזירה שמא יטמין ברמז ויבוא לחתות גחלים משתחשך. ואסרו להטמין בשבת בדבר שאינו מוסיף הכל ואע"פ שאינו מבשל, גזירה שמא ימלא קדירתו שנכטננה וירתיחנה באור בשבת. ובין השמשות מותר להטמין בדבר שאינו מוסיף הכל כדלמרינן בסוף פרק במה מדליקין, לליכא למגזר שמא ימלא קדירתו שנכטננה וירתיחנה דסתם קדירות בין השמשות רותחות הן. ורמז"ס פירש שסתם קדירות בין השמשות רותחות הן פירוש שאין הדעת סובלתו, מפני שיבוש הגוססאות וגירסאות מהופכות שנמצא בגמרות שלפניו בפרק במה מדליקין, שהוא היה גורם מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הכל משחשיכה גזירה שמא יטמין ברמז, ומפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף הכל מצעוד יום גזירה שמא ירתיח. ואין הגירסאות כן, אלא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הכל משחשיכה גזירה שמא ירתיח, ואין טומנין בדבר המוסיף הכל מצעוד יום גזירה שמא יטמין ברמז:

רע"ב – (א) במה טומנין – הבא לסלק קדירה מעל גבי כירה דערב שבת ולטמנה בדבר אחר, ואמרו חכמים אין טומנין בדבר המוסיף הכל אלא בדבר המעמיד הכל, איזהו דבר המוסיף ואסור: לא בגפת – פסולת של זיתים ושומשמן כשהוא כנוס יחד חס מאד: לחים – יש בהן הכל הרבה יותר מייבשין: זגין – קליפי הענבים. חרלנים, גרעיני הענבים: מוכין – כל דבר רך קרוי מוכין, כגון כמר גפן ותלישי כמר רך של בהמה וגרירת בגדים בלויים: בזמן שהן לחין – אכולהו קאי, אחתן זוגים ומוכין ועשבים. ולחין שאמרו, לחין מחמת עצמן לא לחין מחמת משקין שנפלו עליהן לאחר שיבשו. ומוכין לחין מחמת עצמן משכחת לה כגון בצמר הסמוך לאלוה או בצמר שבין ירכות הבהמה: נסורת – פסולת שמנסרין הנגרים מן העץ כשמגררים אותו במגירה: נעורת – דק דק שמנערין מן הפשתן כשמנפלין אותו: רבי יהודה אוסר בדקה – צנעורת של פשתן דקה, אבל צנעורת מודה דשרי בין דקה בין גסה. ואין הלכה כרבי יהודה. ומה שאסרו להטמין מצעוד יום בדבר המוסיף הכל,

(ב) טוֹמְנִין בְּשִׁלְחִין, וּמִטְלָטְלִין אוֹתָן, בְּגִזֵי צֶמֶר, וְאֵין מִטְלָטְלִין אוֹתָן. בֵּיצֵד הוּא עוֹשֶׂה. נוֹטֵל אֶת הַפְּסוּי וְהוּא נוֹפְלוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, קָפָה מִטָּה עַל צֶדֶה וְנוֹטֵל, שְׂמָא יִטֵּל וְאֵינוּ יָכוֹל לְהַחְזִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, נוֹטֵל וּמְחִזִּיר. לֹא כִּסְהוּ מִבְּעוֹד יוֹם, לֹא יִכְסְנוּ מִשְׁתַּחֲשָׁה. כִּסְהוּ וְנִתְגַּלָּה, מִתֵּר לְכִסּוּתוֹ. מִמִּילָא אֶת הַקִּיתוֹן וְנִתְּן לְתַחַת הַפֶּר, אוֹ תַּחַת הַבֶּסֶת:

מטלטלין אותן – דמוקלות הן לטוות ולארוג. ואע"פ שטמן בהן לפי שעה, לא הפקירן לגמרי כשלא ייחדן להטמנה, אבל ייחדן להטמנה מטלטלין: כיצד יעשה – זה שטמן

רע"ב – (ג) שלחין – עורות. תרגום והפשיט, וישלח: ומטלטלין אותן – בין שטמן בהן בין שלא טמן בהן, לחזו למזגא עליהו, כלומר להשען עליהם: ואין

חק לישראל – פרשת וירא יום ב'

לא נפלו הגיזין שמכאן ומכאן ולא נתקלקלה הגומא מחזיר הקדירה למקומה, ולא אסרינן ליה ליטול את הקדירה לכתחילה גזירה שמה תתקלקל הגומא. ומודים חכמים שרם נתקלקלה הגומא שלא יחזיר. והלכה כחכמים: לא יכסנו משתחשך – שאסור להטמין בשבת זין בדבר המוסיף הכל זין בדבר שאינו מוסיף הכל בדרכי הטמנה: ונותן – בשבת: תחת הכר – שמסים מראשותיו ואע"פ שהוא מלא מוכין או נוה, שאין דרך הטמנה בכך: כסת – גדול מכר:

בהן כיצד יטול קדירתו הואיל ואסור לטלטלן והרי היא טמונה כולה בהן: נוטל – כיסוי של קדירה שיש תורת כלי עליו, ואע"פ שהן עליו לא איכפת לן, דלא נעשה בסיס להן, שאין עשוי אלף לכסות את הקדירה: רבי אלעזר אומר קופה מטה על לדה ונוטל – כשכא ליטלה מטה את הקופה על לדה, שמה יטול את הקדירה ויפלו הגיזין שמכאן ומכאן לתוך הגומא שיש בה הקדירה, ואם ינטרד לחזור ולהטמינה לא יוכל לטלטל הגיזין לכאן ולכאן ולעשות גומא ולהחזירה לתוכה: וחכמים אומרים נוטל – את הקדירה, ואם

גמרא – שבת דף מט' ע"א

אמר רבי ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי היא אביי אמר שלא יפיח בהן רבא אמר שלא יישן בהן ואמאי קרי ליה בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל שכל המניח תפילין ינקרו את מוחו והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק ראהו קסדור אחד רץ מפניו ורץ אחריו וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו אמר לו מה זה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה לפיכך קורין אותו אלישע בעל כנפים ומאי שנא כנפי יונה משאר עופות משום דאמתיל כנסת ישראל ליונה שנאמר כנפי יונה נחפה בכסף וגו' מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן:

רש"י על הגמרא

– כדמפרש לקמיה, מפני שהם מצות והם מגינין לישראל והוא להם ככנפים ליונה, שהיא נמשלת ליונה והמצות ככנפים: כנפיה מגינות עליה – מן הנכה, ומכל עוף ואדם הבא עליה היא נלחמת ומכה בראש גפיה, מה שאין כן בשאר עופות:

שלא יפיח – שיכול להעמיד עצמו בשעת הרוח: שלא יישן בהן – שמה יפיח או יראה קרי, אבל אם יוכל להזהר שלא יישן בהן כל הגופים נקיים בהפחה, שיכולין להעמיד עצמם: ינקרו את מוחו – שהוא תחת התפילין, ינקרו לשון ניקור עינים: קסדור – מנישטרא"ל שהיה ממונה על כך: כנפי יונה

חק לישראל – פרשת וירא יום ב'

זוהר – וירא דף קד' ע"א

ומנו משם האנשים ויטקיפו על פני סדום. רבי אלעזר אמר תא חזי, כמא
אנהג קודשא בריה הוא טיבו עם כל ברין וכל שכן לאנון דאזלי בארחוי,
דאפילו בזמנא דבעי למידן עלמא, איהו גרים למאן דרחים ליה למזפי
במלה עד לא ייתי ההוא דינא לעלמא:

דתנינו בשעתא דקודשא בריה הוא רחים ליה לבר נש, משדר ליה דורונא,
ומאן איהו, מספנא, בגין דיזפי ביה. וכיון דזכי ביה, איהו אמשיה עליה חד
חוטא דחסד דאתמשך מסטר ימינא ופריש ארישיה ורשים ליה, בגין דכד
ייתי דינא לעלמא ההוא מחבלא יזדהר ביה, וזקיף עינוי וקמא לההוא
רשימו וכדון אסתלק מניה ואזדהר ביה. בגיני כן אקדים ליה קודשא בריה
הוא במה דיזפי:

ותא חזי, כד בעי קודשא בריה הוא לאיתא דיןא על סדום, אזפי קדם
לאברהם ושר ליה דורונא למזפי עמהון בגין לשזבא ללוט בר אחוה
מתמן, הדיא הוא דכתיב ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך
ההפכה. ולא פתיב ויזכר אלהים את לוט, דהא בזכותיה דאברהם אשתזיב.
ומאי ויזכר, דדכיר ליה מאי דאזפי קדם עם אנון תלת מלאכין:

כגוונא דא בר נש דיזפי בעדקה עם בני נשא, בשעתא דדינא שריא בעלמא
קודשא בריה הוא אדבר ליה לההיא צדקה דעבד. בגין דבכל שעתא דזכי
בר נש הכי אכתיב עליה לעילא, ואפילו בשעתא דדינא שריא עלוי קודשא
בריה הוא אדבר ליה לההוא טיבו דעבד וזכה עם בני נשא. כמא דאת
אמר, (משלי יא) וצדקה תציל ממנות. בגיני כן אקדים ליה קודשא בריה
הוא לאברהם בגין דיזפי וישזיב ללוט:

הלכה – שולחן ערוך יורה דעה סימן שלה'

סימן שלה – מתי מבקרין החולה, ואיזה חולים מבקרין, וכיצד מתפללין עליו:
(א) מצוה לבקר חולים. הקרובים והחברים נכנסים מיד; והרחוקים, אחר ג' ימים. ואם
קפץ עליו החולי, אלו ואלו נכנסים מיד. (טור בקיצור מס' ת"ה להרמב"ן);
(ב) אפילו הגדול ילך לבקר הקטן, ואפילו כמה פעמים ביום, ואפילו בן גילו. וכל
המוסיף ה"ז משובח, ובלבד שלא יטריח לז: הגה – י"א דשונא יכול לילך לבקר חולה (מהרי"ל
קצ"ז), ולא נראה לי, אלא לא יבקר חולה, ולא ינחם האבל שהוא שונא, שלא יחשב ששמח לאידו, ואינו
לו אלא צער, כן נראה לי (ש"ס פ' כ"ג);
(ג) המבקר את החולה לא ישב ע"ג מטה ולא ע"ג כסא ולא ע"ג ספסל, אלא מתעטף
ויושב לפניו, שהשכינה למעלה מראשותיו: הגה – ודוקא כשהחולה שוכב על הארץ, דהיושב
גבוה ממנו, אבל כששוכב על המטה מותר לישיב על כסא וספסל (ב"י בשם הר"ן, וכן נוהגין):

חק לישראל – פרשת וירא יום ב'

(ד) אין מבקרין החולה בג' שעות ראשונות של יום, מפני שכל חולה מיקל עליו חליו בבקר, ולא יחוש לבקש עליו רחמים. ולא בג' שעות אחרונות של יום, שאז מכביד עליו חליו ויתייאש מלבקש עליו רחמים. (וכל שביקר ולא ביקש עליו רחמים, לא קיים המצוה) (ב"י בשם הרמב"ן):

לע"נ

זאב ואיים בן עשרה, גר גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת עשרה ז"ל.